خون
فصلنامه پژوهشی
دوره ۱۵ شماره ۳ پاییز ۹۷ (۱۸۸-۱۸۲)

مقاله پژوهشی

تاثیر معافیت موقت اهداکنندگان خون بر میزان بازگشت مجدد آن‌ها در سطح کشور طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۱

محمد مهدی سیفی طرقی[۱]، مهتاب مقصودلو[۲]، حسین حاتمی[۳]

چکیده

سابقه و هدف

سازمان انتقال خون ایران بر پایه الزامات بین‌المللی به جهت حفظ سلامت اهداکننده و گیرنده خون، برای پذیرش اهداکنندگان، شرایط و معیارهایی تدوین نموده که ناگزیر تعدادی از داوطلبان اهدای خون از اهدا معاف می‌شوند. گرچه این فرآیند منجر به ارتقای سلامت خون می‌گردد اما از سوی دیگر باعث از دست دادن تعدادی از اهداکنندگان و کاهش احتمال بازگشت اهداکننده می‌شود. هدف از این مطالعه تعیین میزان بازگشت مجدد اهداکنندگانی که به طور موقت از اهدای خون معاف می‌شوند و مقایسه آن با میزان بازگشت اهداکنندگان بدون سابقه معافیت بود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نوع توصیفی ـ مقطعی بوده و جمع‌آوری داده‌ها بر اساس همه شماری اطلاعات داوطلبان اهدای خون ثبت شده در برنامه نرم‌افزاری اطلاعات اهداکنندگان سازمان صورت گرفت. یافته‌ها در برنامه Excel و توسط آزمون کای‌دو تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها

مواجه شدن اهداکنندگان با حداقل یک بار معافیت موقت طی بازه زمانی ابتدای سال۱۳۹۱ تا پایان سال۱۳۹۳، باعث شده تا بازگشت مجدد آن‌ها نسبت به کسانی که سابقه معافیت نداشتند، از ۶۱/۹٪ به ۴۳/۶٪ کاهش یابد. بازگشت مجدد برای اهداکنندگانی که به علت انجام رفتارهای پرخطر، معاف شده بودند(۴۲۱۴۲۸ اهدا)، ۲۷/۴٪ (۱۱۵۵۵۰ اهداکننده) بود.

نتیجه گیری

نتیجه مطالعه حاضر نشان داد میزان بازگشت مجدد اهداکنندگان معاف شده ۱/۵ برابر کمتر از میزان بازگشت اهداکنندگان پذیرفته شده بود و این تفاوت برای اهداکنندگان معاف شده به علت رفتارهای پرخطر ۱/۸ برابر کمتر بود.

کلمات کلیدی: **اهداکنندگان خون، انتخاب اهداکننده، سلامت خون**

تاریخ دریافت: ۹۷/۲/۳۰
تاریخ پذیرش: ۹۷/۴/۲۷

۱- مؤلف مسئول: پزشک عمومی ـ مرکز تحقیقات انتقال خون ـ مؤسسه عالی آموزشی و پژوهشی طب انتقال خون ـ تهران ـ ایران ـ صندوق پستی: ۱۱۵۷-۱۴۶۶۵
۲- متخصص پزشکی اجتماعی ـ دانشیار مرکز تحقیقات انتقال خون ـ مؤسسه عالی آموزشی و پژوهشی طب انتقال خون ـ تهران ـ ایران
۳- متخصص عفونی و MPH ـ استاد دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی ـ تهران ـ ایران

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]

مقدمه

سازمان انتقال خون ایران به عنوان تنها متولی تامین خون و فرآورده‌های خونی کشور شناخته می‌شود. این سازمان مسئولیت فرآهم آوردن شرایط لازم برای دسترسی به موقع و کافی به خون و فرآورده‌های خونی سالم برای همه نیازمندان به خون در هر نقطه از کشور را به عهده دارد. برای این منظور سازمان انتقال خون ایران همواره تلاش دارد تا با جلب اعتماد و ترغیب جامعه به مشارکت مستمر در اهدای خون داوطلبانه و با به کارگیری آخرین دستاوردهای علمی روز دنیا و رعایت استانداردهای جهانی سالم‌ترین خون را به میزان کافی در اختیار مراکز درمانی و بیماران قرار دهد.

به همین جهت این سازمان بر اساس استانداردهای جهانی و ملی برای پذیرش اهدای خون داوطلبین اهدا، شرایط و معیارهایی را تدوین نموده و در اولین قدم همه داوطلبین اهدای خون را به جهت بررسی شرایط و ضوابط اهدا مورد مصاحبه و معاینه پزشکی قرار می‌دهد. لذا همواره تعدادی از داوطلبان اهدا از اهدای خون معاف می‌شوند که بخشی از آن‌ها به جهت حفظ سلامت خود اهداکنندگان و بخشی دیگر به دلیل حفظ سلامت گیرنده خون و اطمینان از سلامت خون انجام می‌شود.

علاوه بر این سازمان انتقال خون ایران تمامی خون‌های اهداشده را به لحاظ آلودگی به عوامل بیماری‌زای قابل سرایت از راه انتقال خون شامل هپاتیت‌های B و C، HIV و سیفیلیس مورد آزمایش‌های غربالگری قرار می‌دهد و در صورت واکنش‌پذیر بودن از چرخه توزیع و مصرف خارج می‌نماید. با این وجود داوطلبینی هم که اخیراً در شرایطی قرار گرفته‌اند که آن‌ها را در معرض آلودگی به این گونه بیماری‌ها قرار داده است(رفتارهای پرخطر)، از اهدای خون معاف می‌شوند؛ چرا که در صورت آلودگی اخیر به عوامل این بیماری‌ها ممکن است آزمایش‌های غربالگری هفته‌ها تا ماه‌ها بعد نیز قادر به نشان دادن آن‌ها نباشند.

در خصوص موثر بودن رعایت شرایط استاندارد اهدای خون در ارتقای سلامت اهدا، پژوهش‌های متعددی انجام شده و بر ضرورت آن‌ها تاکید نموده‌اند.

در یک مطالعه در سال ۱۳۸۸ که توسط دکتر رازجو و همکاران در زمینه تاثیر انتخاب اهداکننده بر سلامت خون در ایران انجام شد، مشاهده شد که فراوانی موارد مثبت در ۱۰۰۰۰۰ داوطلب معاف شده نسبت به اهداکنندگان پذیرفته شده برای هپاتیت B ، C و HIV به ترتیب ۱/۷برابر، ۱۵برابر و ۲۴برابر بالاتر بوده است که نشان‌دهنده تاثیر و ضرورت شاخص‌های معافیت می‌باشد(۱).

اما در کنار این واقعیت، تحقیقات نشان می‌دهند معافیت اهداکنندگان علاوه بر این که باعث از دست رفتن فعلی اهداکننده می‌شود، با تاثیر بر میزان احتمال بازگشت اهداکننده باعث تهدید کفایت خون می‌گردد. به عبارتی احتمال بازگشت مجدد اهداکننده‌ای که با معافیت روبرو می‌شود، کمتر خواهد بود و بنابراین این کار تاثیر در از دست دادن اهداکنندگان بالقوه خواهد داشت.

این مطالعه با تکیه بر مجموع اطلاعات ثبت شده برای اهداکنندگانی که از ابتدای سال ۱۳۹۱ لغایت پایان سال ۱۳۹۳ به یکی از مراکز اهدای خون سازمان انتقال خون مراجعه کرده و موفق به اهدای خون شده و یا موقتاً از اهدای خون معاف شده‌اند و تا پایان سال ۱۳۹۴ فرصت اهدای خون مجدد داشته‌اند، اجرا گردید تا برخی جنبه‌های مهم معافیت از اهدای خون از جمله بازگشت مجدد اهداکننده و کاهش تعداد اهداکنندگان را روشن نماید. هدف از انجام این پژوهش، تعیین میزان بازگشت معاف شدگان طی ۴سال بعد و هم چنین تعیین میزان بازگشت اهداکنندگان به تفکیک جنسیت، سابقه اهدا و میزان بازگشت معاف‌شدگان از اهدا به تفکیک"معافیت به خاطر رفتارهای پرخطر" و"معافیت به خاطر سایر علل" بود.

مواد و روش‌ها

این مطالعه از نوع مطالعه توصیفی ـ مقطعی(Cross-sectional) بوده و جمع‌آوری داده‌ها بر اساس همه شماری داوطلبان اهدای خون مراجعه کرده به مراکز اهدای خون سراسر کشور طی سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۱ صورت گرفت.

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]

در سازمان انتقال خون ایران و در مراکز اهدای خون سراسر کشور، همه اطلاعات مربوط به داوطلبین اهدای خون در نرم‌افزار اطلاعات اهداکنندگان(نگاره) ثبت شده و قابل استخراج می‌باشند. حتی اطلاعات آن عده از داوطلبان اهدای خون که در زمان مصاحبه پزشکی مطابق دستورالعمل‌های جاری سازمان انتقال خون ایران بنا به دلایل متعدد مثل سابقه رفتارهای پرخطر، موقتاً از اهدای خون معاف می‌شوند، نیز در برنامه ثبت می‌شود که اطلاعات همه آن‌ها به تفکیک علت معافیت، جنسیت و سابقه اهدا قابل استخراج بود. این افراد پس از سپری شدن مدت زمان معافیت، در صورت مراجعه مجدد به عنوان اهداکننده پذیرفته شده و تعداد بازگشت و مشخصات آن‌ها نیز قابل استخراج خواهد بود.

در این مطالعه با استخراج اطلاعات مورد نیاز و با وارد کردن اطلاعات استخراج شده در برنامه نرم‌افزاری Excel و استفاده از فرمول‌ها و آزمون‌های آماری کای‌دو، $p< ۰/۰۵$ معنادار تلقی گردید.

اطلاعات داوطلبان اهدای خون کاملاً محرمانه تلقی شده و مشخصات افراد حفظ گردید.

از آن جایی که در بازه زمانی مورد مطالعه، برنامه نرم‌افزاری اطلاعات اهداکنندگان در استان تهران از بقیه استان‌های کشور متفاوت بود، دریافت اطلاعات از سیستم نرم‌افزار مورد استفاده در استان تهران عمدتاً مقدور نشد، لذا بیشتر اهداکنندگان استان تهران از این مطالعه حذف گردیدند. عدم ثبت برخی اطلاعات دموگرافیک اهداکننده نظیر جنسیت و یا مشخص نبودن وضعیت مراجعه مجدد اهداکننده نیز باعث خروج تعداد دیگری از اهداکنندگان از مطالعه گردید. لذا طی بازه زمانی ابتدای سال ۱۳۹۱ تا پایان سال ۱۳۹۳ ، حدود ۱۰/۸٪ از مجموع اهدکنندگان و ۱۶/۵٪ معاف‌شدگان از اهدا به علت محدودیت‌های نرم‌افزاری، نقص در اطلاعات موجود از قبیل نامشخص بودن جنس، نوع اهدا و وضعیت مراجعه مجدد، از آمار مورد تحلیل در این مطالعه حذف شدند.

در این مطالعه تمامی اهداکنندگانی که در بازه زمانی ابتدای ۹۱ تا پایان ۹۳ اقدام به اهدای خون کرده و پذیرفته شده و یا معاف شده بودند، وارد مطالعه شدند و سپس مراجعه مجدد آن‌ها در بازه زمانی بلافاصله پس از پایان مدت معافیت اجباری(فاصله ۵۸ روز از زمان اهدا) و یا مدت زمان تعیین شده برای معافیت موقت، تا پایان سال ۱۳۹۴ سنجیده شد.

متغیرهای مورد مطالعه شامل معیارهای معافیت، معافیت به علت رفتارهای پرخطر، بازگشت اهداکنندگان، جنس و سابقه قبلی اهدا بودند. معافیت به علت رفتارهای پرخطر شامل معافیت به علت انجام حجامت؛ انجام خالکوبی(Tattooing)؛ سوراخ کردن بدن و گوش (Piercing)؛ انجام طب سوزنی(Tattoo Puncture)؛ ارتباطات خارج از چارچوب خانواده؛ احتمال ابتلا به عفونت HIV ؛ احتمال حامل بودن HCV و HBs و ابتلا به بیماری‌های مقاربتی طی ۱۲ ماه گذشته بود. به علت عدم تبعیت کاربران از رویه واحد برای ثبت برخی علل معافیت، در برخی موارد یک علت معافیت واحد در دو دسته جداگانه ثبت شده و یا برعکس دو علت معافیت در یک دسته واحد ثبت شده بودند.

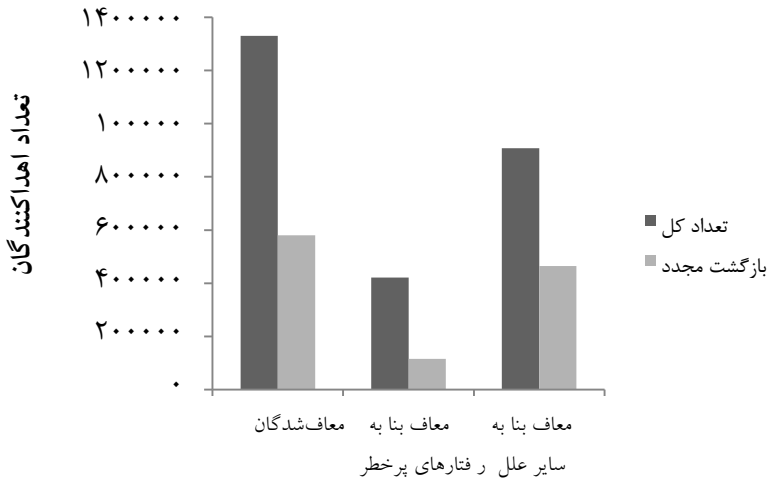
در این مطالعه موارد معافیت به دلیل اهمیت رفتارهای پرخطر در تهدید سلامت خون اهدایی، در دو دسته کلی معافیت به خاطر داشتن رفتارهای پرخطر و سایر علل معافیت دسته‌بندی گردید.

یافته‌ها

سازمان انتقال خون ایران در سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۱ مجموعاً موفق به جذب ۷۷۱۴۴۶۷ داوطلب اهدای خون شد؛ که از این میان پس از مصاحبه و معاینه پزشکی، ۶۱۲۲۶۹۷ داوطلب موفق به اهدای خون شده و تعداد ۱۵۹۱۷۷۰ داوطلب یعنی ۲۰/۶٪ مراجعه‌کنندگان به دلیل عدم داشتن شرایط اهدای خون در معاینه و یا مصاحبه پزشکی برای اهدا پذیرفته نشدند.

از مجموع ۵۴۶۰۸۳۶ اهدای خون صورت گرفته در سال‌های ۱۳۹۳-۱۳۹۱ مورد مطالعه، ۳۸/۳٪ (تعداد ۲۰۸۲۴۳۸ اهداکننده)، طی بازه زمانی ۴ ساله(از ابتدای سال ۱۳۹۱ تا پایان سال ۱۳۹۴)، مجدداً مراجعه نکردند و ۶۱/۹٪ آن‌ها(تعداد ۳۳۷۸۳۹۸ اهدای خون) حداقل یک بار مجدداً برای اهدای خون مراجعه نموده بودند.

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]

نمودار ۱: مقایسه وضعیت بازگشت مجدد در معاف موقت شده گان به تفکیک علت معافیت

جدول ۱: وضعیت مراجعه مجدد طی بازه زمانی ۴ ساله از سال ۹۱ تا پایان سال ۹۴ در اهداکنندگان و معاف موقت‌شدگان سال‌های ۹۱ تا ۹۳

وضعیت اهداکننده در زمان مراجعه				تعداد	وضعیت مراجعه مجدد مجموع مراجعین ۳ سال (۹۳+۹۲+۹۱) طی ۴ سال از سال ۹۱ لغایت پایان ۹۴			
					عدم مراجعه	درصد	مراجعه مجدد	درصد
در بازه زمانی ۳ ساله از ابتدای سال ۹۱ تا پایان سال ۹۳	اهدا	مرد	بار اول	۱۱۹۰۳۳۳	۷۹۳۹۵۲	۶۶/۷	۳۹۶۳۸۱	۳۳/۳
			با سابقه مستمر	۱۳۲۷۰۱۵	۶۵۴۷۴۹	۴۹/۳	۶۷۲۲۶۶	۵۰/۷
			مجموع مردان	۲۵۵۱۹۹۶	۴۲۶۱۸۳	۱۶/۷	۲۱۲۵۸۱۳	۸۳/۳
				۵۰۶۹۳۴۵	۱۸۷۴۸۸۵	۳۷	۳۱۹۴۴۶۰	۶۳
		زن	بار اول	۱۳۰۷۳۱	۹۵۹۵۶	۷۳/۴	۳۴۷۷۴	۲۶/۶
			با سابقه مستمر	۹۴۲۰۸	۵۶۰۳۵	۵۹/۵	۳۸۱۷۳	۴۰/۵
			مجموع زنان	۱۶۶۵۵۲	۵۵۵۶۲	۳۳/۴	۱۱۰۹۹۰	۶۶/۶
				۳۹۱۴۹۱	۲۰۷۵۵۳	۵۳	۱۸۳۹۳۸	۴۷
	کل			۵۴۶۰۸۳۶	۲۰۸۲۴۳۸	۳۸/۱	۳۳۷۸۳۹۸	۶۱/۹
		مجموع مردان و زنان	بار اول	۱۳۲۱۰۶۴	۸۸۹۹۰۹	۶۷/۴	۴۳۱۱۵۵	۳۲/۶
			با سابقه مستمر	۱۴۲۱۲۲۴	۷۱۰۷۸۵	۵۰	۷۱۰۴۳۹	۵۰
				۲۷۱۸۵۴۸	۴۸۱۷۴۵	۱۷/۷	۲۲۳۶۸۰۳	۸۲/۳
			کل	۵۴۶۰۸۳۶	۲۰۸۲۴۳۸	۳۸/۱	۳۳۷۸۳۹۸	۶۱/۹
	معاف در زمان مراجعه			۱۳۲۹۳۵۰	۷۴۹۲۲۰	۵۶/۴	۵۸۰۱۳۰	۴۳/۶
	معاف به دلیل رفتارهای پرخطر			۴۲۱۴۲۸	۳۰۵۸۷۷	۷۲/۶	۱۱۵۵۵۰	۲۷/۴
	معاف به دلیل سایر علل معافیت			۹۰۷۹۲۳	۴۴۳۳۴۲	۴۸/۸	۴۶۶۵۸۰	۵۱/۲

از مجموع ۱۳۲۹۳۵۰ اهداکننده معاف موقت شده، تعداد ۵۸۰۱۳۰ نفر آن‌ها(۴۳/۶٪) مجدداً طی همان بازه زمانی، برای اهدای مجدد مراجعه کرد و بقیه(تعداد ۷۴۹۲۲۰ نفر معادل ۵۶/۳۶٪) دیگر هرگز مراجعه نکرده‌اند. میزان

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]

بازگشت مجدد برای آن‌هایی که علت معافیت‌شان رفتارهای پرخطر بوده است(۴۲۱۴۲۸ اهدا) ۲۷/۴٪ و برای آن‌هایی که بنا به سایر علل معاف شده بودند(۹۰۷۹۲۳ اهدا)، ۵۱/۵٪ بود. این نسبت برای اهداکنندگان زن در مقایسه با اهداکنندگان مرد و برای اهداکنندگان بار اول نسبت به اهداکنندگان مستمر و برای اهداکنندگان با سابقه معافیت نسبت به کسانی که معاف نشده بودند به شرح زیر بود:

۴۷٪ بازگشت مجدد برای اهداکنندگان زن و ۶۳٪ بازگشت مجدد برای اهداکنندگان مرد؛

۳۲/۶٪ بازگشت مجدد برای اهداکنندگان بار اول و ۸۲/۳٪ بازگشت مجدد برای اهداکنندگان مستمر(نمودار و جدول ۱).

۴۳/۶٪ بازگشت مجدد برای اهداکنندگان با سابقه معافیت و ۶۱/۹٪ بازگشت مجدد برای اهداکنندگانی که معاف نشده بودند.

بحث

در این مطالعه میزان بازگشت طی ۴ سال اهداکنندگان بدون سابقه معافیت ۱۸/۳٪ بیشتر از اهداکنندگان با سابقه معافیت موقت بود: به ترتیب ۶۱/۹٪ و ۴۳/۶٪ (p< ۰/۰۰۰۱)؛ میزان بازگشت اهداکنندگان مرد ۱۶٪ بیشتر از اهداکنندگان زن: به ترتیب ۶۳٪ و ۴۷٪ (p< ۰/۰۰۰۱) و میزان بازگشت اهداکنندگان مستمر نزدیک به ۵۰٪ بیشتر از اهداکنندگان بار اول بود: به ترتیب ۸۲/۳٪ و ۳۳٪ (p< ۰/۰۰۰۱).

تاثیر معافیت بر میزان بازگشت:

هر چند رعایت شرایط استاندارد اهدای خون و شاخص‌های معافیت باعث ارتقای سلامت اهدا می‌گردد اما این کار باعث تهدید کفایت خون نیز می‌شود چرا که تحقیقات نشان می‌دهند علاوه بر از دست دادن فعلی تعدادی از اهداکنندگان، معافیت اهداکنندگان باعث کاهش احتمال بازگشت مجدد آن‌ها نیز می‌گردد.

در مطالعه‌ای که توسط دکتر هالپرین پیرامون تاثیر معافیت موقت بر اهدای خون مجدد در اهداکنندگان صلیب سرخ آمریکا انجام شد، نشان داده شد که معافیت موقت تاثیر بسیار منفی روی میزان بازگشت اهداکنندگان خون و اهدای خون بعدی آن‌ها دارد؛ به طوری که احتمال بازگشت اهداکنندگان بدون سابقه معافیت طی ۵ سال، ۲۹٪ بیشتر از اهداکنندگان با سابقه معافیت موقت بود(۲).

با وجود کاهش چشمگیر میزان بازگشت در اهداکنندگان معاف موقت شده، با اقدامات مداخله‌ای مناسب می‌توان احتمال بازگشت این اهداکنندگان را نیز افزایش داد. در مطالعه دکتر گودین نتیجه اقدامات مداخله‌ای، افزایش ۱۹ درصدی در میزان بازگشت نسبت به معاف‌شدگان بدون اقدام مداخله‌ای بود(۳).

در مطالعه دیگری توسط ابراهیم بی‌ملا و همکاران، در خصوص ارزیابی بازگشت اهداکنندگان متعاقب معافیت موقت اهداکننده، مشاهده شد میزان بازگشت مجدد اهداکنندگان بدون سابقه معافیت پس از فراخوان شدن، طی یک سال ۲۸٪ بیشتر از اهداکنندگان با سابقه معافیت موقت بود(۶۷/۷٪ در مقابل ۳۹/۶٪)(۴). در مطالعه ما نیز احتمال بازگشت اهداکنندگان بدون سابقه معافیت (۶۱/۹٪) طی ۴ سال، ۱۸/۳٪ بیشتر از اهداکنندگان با سابقه معافیت موقت(۴۳/۶٪) بود که نشان از تاثیر منفی معافیت بر احتمال میزان بازگشت اهداکنندگان داشت (p< ۰/۰۰۰۱).

اما تاثیر منفی معافیت بر میزان بازگشت برای همه علت‌های معافیت یکسان نبوده است: بازگشت مجدد برای اهداکنندگانی که به علت رفتارهای پرخطر، معاف شده بودند(۴۲۱۴۲۸ اهدا)، ۲۷/۴٪ بود که ۳۴/۵٪ کمتر از بازگشت مجدد اهداکنندگان بود(p< ۰/۰۰۰۱). برای سایر علل معافیت(۹۰۷۹۲۳ اهدا) بازگشت مجدد تا ۵۱/۲٪ بالا رفته بود اما هم چنان به شکل معناداری(۱۰/۷٪) کمتر از اهداکنندگانی بود که سابقه معافیت نداشتند(p< ۰/۰۰۰۱) (نمودار ۱).

در مطالعه کاستر و همکاران در یک دوره بررسی ۵ ساله، میزان بازگشت اهداکنندگان ۷۴٪ (با سابقه‌ها ۸۵٪ ، بار اولی‌ها ۴۷٪) و میزان بازگشت معاف‌شدگان ۵۳٪ (با سابقه‌ها ۸۲٪ بار اولی‌ها ۲۵٪) به دست آمد که نشانگر ۲۱٪ بازگشت کمتر معاف‌شدگان نسبت به اهداکنندگان بود(۵).

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]

در مطالعه حاضر میزان بازگشت هم در اهداکنندگان (۶۱/۹٪) و هم در معاف‌شدگان(۴۳/۶٪) کمتر از مطالعه کاستر و همکاران بوده که می‌تواند به دلیل طول مدت مطالعه و یک سال فرصت کمتر برای بازگشت در مطالعه حاضر باشد؛ اما فاصله میزان بازگشت معاف‌شدگان نسبت به اهداکنندگان در دو مطالعه قابل مقایسه بود: ۱۸/۳٪ در مطالعه حاضر در مقابل ۲۱٪ در مطالعه کاستر و همکاران.

تاثیر جنسیت بر میزان بازگشت:

در حالی که بیشتر اهداکنندگان مرد بالاخره برای اهدای خون مجدد بازگشته بودند(۶۳٪)، این نسبت برای اهداکنندگان زن معکوس بوده و بیشتر آن‌ها مراجعه مجدد نداشته‌اند و تنها ۴۷٪ زنان اهداکننده برای اهدای خون مجدد بازگشته بودند که تفاوت کاملاً معناداری بود؛ بنابراین جنسیت می‌تواند یک عامل پیش‌بینی‌کننده برای میزان احتمال بازگشت اهداکننده باشد(p< ۰/۰۰۰۱) (جدول ۱).

تاثیر نوع اهدا(سابقه اهدای خون قبلی) بر میزان بازگشت:

در مطالعه کاستر و همکاران میزان بازگشت اهداکنندگان بار اول خیلی کمتر از میزان بازگشت اهداکنندگان با سابقه بود: به ترتیب ۸۵٪ برای اهداکنندگان با سابقه و ۴۷٪ برای اهداکنندگان بار اول(۵). این تفاوت در میزان بازگشت اهداکنندگان بار اول نسبت به اهداکنندگان با سابقه با نتایج مطالعه حاضر قابل مقایسه بود. میزان بازگشت مجدد اهداکنندگان بار اول در این مطالعه ۳۳٪ بود که تفاوت چشمگیر و معناداری با میزان بازگشت اهداکنندگان مستمر(۸۲/۳٪) داشت. در واقع میزان بازگشت مجدد اهداکنندگان بار اول نزدیک به ۵۰٪ کمتر از اهداکنندگان مستمر بود(p<۰/۰۰۰۱). بیش از ۶۷٪ از اهداکنندگان بار اول، دیگر هرگز برای اهدای خون خون مجدد بازنگشته بودند و میزان این احتمال برای اهداکنندگانی که مستمر نبودند اما سابقه قبلی اهدای خون داشتند،۵۰٪ بود که باز هم خیلی بیشتر از میزان بازگشت اهداکنندگان بار اول بود(p< ۰/۰۰۰۱). بنابراین سابقه اهدای خون قبلی می‌تواند بر افزایش احتمال بازگشت اهداکننده مؤثر باشد(جدول ۱).

نتیجه‌گیری

نتیجه مطالعه حاضر نشان داد میزان بازگشت مجدد اهداکنندگان معاف شده، ۱/۵ برابر کمتر از میزان بازگشت اهداکنندگان پذیرفته شده، بود و این تفاوت برای اهداکنندگان معاف شده به علت رفتارهای پر خطر خیلی کمتر بود(۱/۸ برابر کمتر). هم چنین میزان بازگشت اهداکنندگان مرد نسبت به اهداکنندگان زن(به ترتیب ۶۳٪ و ۴۷٪) و اهداکنندگان مستمر نسبت به اهداکنندگان بار اول(به ترتیب ۸۲/۳٪ و ۳۳٪) بالاتر بود.

تشکر و قدردانی

این مقاله نتیجه پایان‌نامه دوره MPH با گرایش طب انتقال خون از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و همکاری سازمان انتقال خون ایران(مؤسسه عالی آموزش و پژوهش طب انتقال خون) می‌باشد.

References:

1- Razjou F, Maghsudlu M, Nasizadeh S, Zadsar M. The impact of donor selection on blood safety in Iran. Transfus Apher Sci 2012; 47(1): 13-6.
2- Halperin D, Baetens J, Newman B. The effect of short-term, temporary deferral on future blood donation. Transfusion 1998; 38(2): 181-3.
3- Godin G, Amireault S, Vezinal-Im LA, Sheeran P, Conner M, Germain M, *et al*. Implementation intentions intervention among temporaily deferred vice blood donors. Transfusion 2013; 53(8): 1653-60.
4- Ibrahimbhai Mulla F, Sukhram Inaniya K. Assessment of donor return following temporary deferral in camp as well as in-house donors) in a blood bank attached to tertiary care hospital. International Journal of Research in Medical Sciences 2017; 5(5): 1846-50.
5- Custer B, Chinn A, Hirschler NV, Busch MP, Murphy EL. The consequences of temporary deferral on future whole blood Donation. Transfusion 2007; 47(8): 1514-23.

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]

Sci J Iran Blood Transfus Organ 2018; 15(3):182-188

Original Article

Evaluation of effectiveness of temporary blood donor deferral on donors return in Iranian Blood Donors in 2012 -2014

Seyfi Targhi M.M.[1], Maghsudlu M.[1], Hatami H.[2]

[1]Blood Transfusion Research Center, High Institute for Research and Education in Transfusion Medicine, Tehran, Iran
[2]Faculty of Health, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Abstract

Background and Objectives

Iranian Blood Transfusion Organization, based on international requirements, for the protection of blood donors and recipients, has approved some criteria for the selection of donors. This inevitably rejects a number of donors from blood donations. This process leads to the promotion of blood safety, but at the same time it loses some donors and reduces the likelihood of a donor's return. This study intends to determine the return rate of blood donors who have been temporarily rejected from blood donation and to compare it with the return rate of donors without any previous rejection.

Materials and Methods

This research is cross-sectional descriptive study and the data were extracted from the blood donation data registered in the online database of IBTO. The data were analyzed by software.

Results

A temporary rejection for blood donation in donors during the period from 2012 to the end of 2014 has reduced their return compared with those who did not have any rejection from 61.9% to 43.6%. For those who have been rejected from blood donation due to high-risk behaviors (421428 donations), the return rate was slightly down to 27.4%.

Conclusions

The result of this study showed that the return rate of rejected donors was 1.5 times less than the return rate of accepted donors, and this difference was much lower for donors who were rejected due to high-risk behaviors.

Key words: Blood Donors, Donor Selection, Blood Safety

Received: 20 May 2018
Accepted:18 Jul 2018

Correspondence: Seyfi Targhi M.M., MD. Blood Transfusion Research Center, High Institute for Research and Education in Transfusion Medicine.
P.O.Box: 14665-1157, Tehran, Iran. Tel: (+9821) 88601565; Fax: (+9821) 88601565
E-mail: *mehkasali@gmail.com*

[Downloaded from bloodjournal.ir on 2026-11-10]